

18.30 a 19.15 h

Presentació del llibre *La teoria del arte de Walter Benjamin. Crítica de una recepción*. Intervencions de **CLAUDIA KÁLASZ** i **GENARA SERT**, editora. El llibre enfronta la teoria de l'art de Walter Benjamin amb la interpretació del seu deixeble i amic Theodor W. Adorno, a qui devem en gran mesura la repercussió pòstuma de Benjamin.

19.15 a 20.30 h

Introducció de Claudia Kálasz.

KONSTANZE SCHMITT i MIMMI WOISNITZA.

Projecció del vídeo „Na, Asja?“ („What's up, Asja?“), („*Què passa, Asja?*“). La performance/lectura es desenvoluparà a partir dels conceptes estètics d'Asja

Lācis que comparteix amb Walter Benjamin: el teatre revolucionari infantil i la porositat. Benjamin i Lācis van inaugurar el concepte de la porositat a l'article sobre Nàpols que van escriure i publicar junts el 1924, mentre que el “programa d'un teatre revolucionari infantil” és un text de Walter Benjamin de 1928 que es nodreix de la pràctica que Lācis va desenvolupar el 1918 en els seus treballs amb orfes de la guerra de Rússia i de la relació intel·lectual que va mantenir amb ella.

Diumenge, 6 de setembre

ACTES DE CLOENDA DE
LA XI ESCOLA D'ESTIU
WALTER BENJAMIN

10.30 a 11.30 h

Presentació del llibre *Walter Benjamin. Contes d'Eivissa*, amb un epíleg del testimoni de Jean Selz i pròleg de Bruno Ferrer (Universitat de Puerto Rico). Una publicació de la Fundació Angelus Novus i Edicions del Reremús.

11.30 a 12 h

Projecció del diàleg entre Wim Wenders i Dani Karavan, Portbou, 2015

12 a 12.30 h

Presentació dels participants del concurs d'arts visuals per a ex-libris de la Biblioteca Walter Benjamin i votació dels assistents dels tres projectes guanyadors.

12.30 a 13.30 h

Manifest de cloenda i *finissage*.

Lloc

Biblioteca Walter Benjamin
Nau sud antic Ajuntament de Portbou
Av. Barcelona, 11 Portbou

Ajuntament de Portbou

Inscripcions

info@passatgescultura.org
info@fundacioangelusnovus.org
parcerisas.pilar@gmail.com
T. + 34 660 827 023

Allotjament

Portbou:	Colera:
Hotel Comodoro	Tots som Pops
Hostal Juventus	Cervera (França):
	Le Belvédère

Organització

Amb el suport de:

ANGELUS NOVUS
CASA WALTER BENJAMIN

Diputació de Girona

PASSATGES
CULTURA CONTEMPORÀNIA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

XI ESCOLA D'ESTIU WALTER BENJAMIN PORTBOU 2026

4
/
6
/
SETEMBRE

LA
RELACIÓ
DEL
“PROGRÉS”
AMB
EL
SORGIMENT
DELS
“NEOFEIXISMES”

Programa

Walter Benjamin (Berlín, 1892-Portbou, 1940) va viure com l'esplendor del progrés científic i tècnic dels anys 20 i 30 del segle XX abocava a la catàstrofe i la barbàrie. L'any de la seva mort va escriure a les *Tesis sobre la filosofia de la història* una frase que ressona encara avui: «No hi ha document de la cultura que no ho sigui també de la barbàrie». Aquest progrés va coincidir paradoxalment amb el sorgiment dels totalitarismes europeus, com el feixisme italià i el nazisme alemany. Benjamin es va veure perseguit i abocat a un careró sense sortida. Va ser una època brillant i convulsa entre dues guerres: la República de Weimar i Hitler al poder (1919-1933), al mateix temps que creixia el pes del proletariat i el comunisme.

El món d'avui ha avançat com mai en el progrés tècnic i científic –la intel·ligència artificial n'és un exemple– i, al mateix temps, s'ha produït una crisi de les democràcies liberals i el sorgiment de partits d'extrema dreta. La ideologia neofeixista va calant en la societat. Umberto Eco, en una conferència titulada "Ur-Feixisme", creu que els governs totalitaris que van dominar Europa abans de la Segona Guerra Mundial retornen en la mateixa forma però en circumstàncies històriques diferents. Eco cita una famosa frase nazi: «Quan sento parlar de cultura, trec la meua pistola». Avui detectem aquesta relació contradictòria entre progrés i ascens del feixisme o, com diria Enzo Traverso, del «postfeixisme».

L'XI Escola d'Estiu Walter Benjamin 2026 vol posar sobre la taula aquest debat, comparant l'abans i l'ara d'una paradoxa que, més enllà d'Europa, s'escampa a tot el món. En primer lloc, analitzar com Benjamin s'enfronta al feixisme des de les armes d'un simple intel·lectual; com el progrés de la modernitat en l'arquitectura, el disseny i l'urbanisme de la Bauhaus conviuen amb l'enginyeria i l'arquitectura feixistes. També s'analitzarà la inflació del terme «feixisme» com a símptoma de la crisi del progressisme i la pèrdua de la capacitat d'imaginar el futur. Es tractarà amb una performance i documental la figura d'Asja Lacis, comunista letona i amant de Benjamin, amb qui escriurà sobre el teatre proletari per a nens i com escriptors i intel·lectuals s'han enfrontat al feixisme. L'escola es clourà amb una exposició sobre els immigrants que traspassen les nostres fronteres i la presentació de novetats editorials sobre Walter Benjamin, entre elles els *Contes d'Eivissa*, per primer cop traduïts al català.

Direcció: Pilar Parcerisas (FAN), Enric Umbert (AP)
i Vicent Ordóñez (UNED)
Secretaria: Irene Cussó

**Divendres,
4 de setembre**
Tarda

16 a 16.30 h
**Presentació general del
programa**

16.30 a 17.30 h
PAU PEDRAGOSA és arquitecte i doctor en filosofia. Les seves àrees de recerca són la filosofia, la fenomenologia, l'estètica i la teoria de les arts i l'arquitectura, així com el període històric d'Alemanya entre guerres, temes sobre els quals ha escrit en publicacions especialitzades i de divulgació. És comissari de l'exposició *Temps incerts. Alemanya entre guerres* (CaixaForum Madrid i Barcelona, 2024 - 2025) i coautor de la novel·la gràfica *Weimar: temps incerts* (Norma Editorial).
La construcció de la ciutat moderna i el feixisme.
L'arquitectura de la Bauhaus de Walter Gropius a la llum del concepte de modernitat de Walter Benjamin.

17:30 a 18 h Pausa

18 a 19 h
SANTIAGO GERCHUNOFF: D'origen argentí viu a Madrid des del 1997. És professor de Teoria Política a la Universitat Carlos III. Fundador de la llibreria Muga i director editorial de Clave Intelectual i Siglo XXI. Les seves investigacions es concentren en teoria política contemporània, crítica cultural i l'esfera pública intervinguda per les tecnologies de la comunicació. Els seus últims llibres són *Ironía On. Una defensa de la conversa*

pública de masses (2019) i *Un detall sinistre en l'ús de la paraula feixisme* (2025), tots dos a Anagrama.
L'ús de la paraula feixisme en la crisi del progrés.

19 a 20 h
Projecció del curtmetratge *More than a Sign* (2017). Presentació i inauguració de l'exposició *Day for Night. Landscapes of Walter Benjamin*, un projecte de **DIEGO FERRARI** i **JEAN McNEIL**. És un conjunt d'obres sobre paisatge, fronteres i exili en el paisatge coster de la Mediterrània i una meditació sobre la importància del paisatge en el pensament de Benjamin. Presenta els temes *Day for Night*, un estudi sobre la llum i la foscor a Portbou; *Modes d'existència*, un traçat d'una nova cartografia del llegat de Benjamin sobre l'urbanisme del poble actual; i *Minerals*, un tríptic que explora la complexitat mineral de Cap de Creus.

DIEGO FERRARI es artista visual, fotògraf i acadèmic. Ha exposat i donat conferències en institucions com la Tate Britain i el CCCB. És Senior Lecturer en Fotografia en la Kingston University.
JEAN McNEIL és escriptora. La seva novel·la més recent, *Day for Night*, ha estat premiada als EUA el 2022. És directora del programa d'Esriptura Creativa de la Universitat d'East Anglia a Norwich, Norfolk.

**Dissabte,
5 de setembre**
Matí

10 a 11 h
CLAUDIA KALÁSZ. Doctora en filosofia amb una tesi sobre Friedrich Hölderlin. Ha estat professora del Goethe-Institut Barcelona. És traductora literària de poesia catalana del segle XX a l'alemany. Ha escrit sobre les correspondències entre l'artista Francesc Abad i Walter Benjamin.
Walter Benjamin: un intel·lectual enfront del feixisme.
El concepte de l'art i de la literatura políticament compromesa.

11 a 12 h
SAM ABRAMS. Escriptor i filòleg d'origen estatunidenc. Poeta, assagista, traductor i crític literari. Establert a Catalunya als anys 70, ha tingut cura de diversos reculls de textos sobre Catalunya escrits per estrangers, *La mirada estrangera* (2005). Ha traduït Cervantes, Gertrude Stein, García Lorca, Ernest Hemingway, Walter Benjamin, Jean Genet, entre altres.
La lluita i la posició dels escriptors envers el feixisme.
Cas d'estudi: "Les llunyanies" d'Amat Piniella.

12 a 12.30 h Pausa

12.30 a 13.15 h
DEMETRIO FERNÁNDEZ. Catedràtic de Batxillerat de Llengua Castellana i Literatura i Inspector d'Educació. A nivell literari, combina propostes narratives amb reflexions filosòfiques. Ha publicat *Sinfonia de*

Praga (2017) i recentment la novel·la *Los papeles de Walter Benjamin* (2024), segon lliurament de la trilogia *Constel·lacions d'Europa*.
El llegat de Walter Benjamin, paradigma de la modernitat.

Tarda

16 a 17 h
AGNÈS SINAÏ és directora del *think tank* Momentum Institute. Doctora en planificació espacial i urbanisme per la Universitat de París Est. Professora a Sciences Po (2010-2023), on va crear un curs sobre polítiques de decreixement. És autora de diversos llibres, entre els quals *Rehabitar el món: cap a una política de les bioregions* (Seuil, 2023) i *Walter Benjamin i la tempesta del progrés* (Le Passager clandestin, 2022).
Afrontant la tempesta del progrés: la catàstrofe política vista per Walter Benjamin.

17 a 18 h
DIANA PADRON és docent i curadora d'exposicions. Professora a la Universitat de Barcelona i investigadora en R+D (Universitat de Barcelona i Universitat Complutense de Madrid). Coordinadora de la plataforma On Mediation. Platform on Research and Curatorship i coeditora de la revista REGIAC (Revista científica d'Estudis Globals i Art Contemporani). Ha comissariat exposicions per a diferents institucions espanyoles i internacionals.
Carrers interns: L'amor en Benjamin i la seva capitalització per les extremes dretes actuals.

18 a 18:30 h Pausa